СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 257. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 4. листопада, 1926. VOL. XXXIV. No. 257. Jersey City, N. J., Thursday, November 4, 1926. THREE CENTS

ВИБОРИ ДАЮТЬ ДЕМОКРАТАМ 6 МІСЦЬ У СЕНАТІ

ПАЛАТА ПОСЛІВ ОСТАЛА ДАЛІ РЕПУБЛИКАНСЬКОЮ.

ВАШИНГТОН, 2. падолиста. — Нинішні вибори можуть мати те значінне, що республиканська партія може легко втратити більшість у сенаті в слідуючій сесії конгресу, що починається дня 4. марта, 1927. року. Демократи добули при сих виборах 6 нових місць. До того, два другі місця ще в сумніві, і може й тут остаточний вислід вийде на сторону демократів.

В палаті послів наступило теж богато перемін, але републиканці задержали в ньому більшість. Вони вже мають вибраних 224 конґресменів, а вибори 19 ще не певні.

Вибори мали богато драматичних моментів. Нюйорський ґубернатор Смит вийшов четвертий раз величезною більшостю мимо сильної аґітації републиканців.

СИЛЬНА СТРУЯ ПУБЛИЧНОЇ ОПІНІЇ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

Другим важним вислідом сьогорічних виборів се зазначенне симпатії населення в справі прогибіційного закона.

В нюйорськім стейті чотири рази більше людий заявилося за обмеженнем прогибіційного закона, як за ним. В стейті Висконсині й Монтані теж населенне заявилося проти прогибіції.

ЖІНОЦТВО ПРИ ВИБОРАХ.

Жінки вибрали до конґресу 4 конґресменки. З них три вже служили в попереднім конґресі. Наново вибрано паню Ленґлі, яка вийшла з 10. округа в стейті Кентокі, який досі представляв через довгі роки її муж, котрий тепер відбуває дволітну вязницю за те, що обманював уряд в справі прогибіційного закона. Вона належить до републиканської партії.

Другі посолки називаються: пані Флоренс Кан, републиканка; пані Едит Норс Роджерз, републиканка, й пані Мері Нортон, демократка.

ОДИН ДЕНЬ В ІСТОРІЇ ПОЖАРНОЇ СТОРОЖІ ВЕЛИКОГО МІСТА.

НЮ ЙОРК, 2. падолиста. — Нюйорські пожарники ґасили за нинішний день 471 пожарів.

Два пожари почалися з огнів, які виборці розложили на вулиці для відсвяткования виборів.

ПРОПОВІДНИК-УБИЙНИК ПЕРЕД СУДОМ.

ФОРТ ВОРТ, Тексас, 2. падолиста. — Суд визначив місто Остин, столицю стейту Тексасу, на відбутте суду проти д-ра Нориса, баптиського проповідника й фундаменталістичного провідника, якого мають судити за вбийство Д. Е. Чипса, богатого купця дерева.

ПРОПОВІДНИК З РЕВОЛЬВЕРОМ ПРОГНАНИЙ З ПАРОХІЇ.

ГАНТИНҐТОН, Вест Верджінія, 2. падолиста. — Тростіси Церкви Христа в сій місцевости відправили з парохії О. П. Беленджера, який недавно ставав на суд за те, що йшов на проповідь, маючи в кишені револьвер.

ПОШЕСТЬ БАНКОВИХ БАНКРОЦТВ.

БЕЙ СИТІ, Мишиґен, 2. падолиста. — В 4 повітах сього стейту замкнено сими днями 15 приватних банків. Причиною банкроцтва була нездібність банків стягнути позички від своїх довжників-фармерів.

ЖОРСТОКІСТЬ У ВЯЗНИЦІ.

БЕРМИНҐГЕМ, Алабама, 2. падолиста. — Нині почалася тут перед стейтовим судом росправа проти Чарлза Дейвиса, бувшого вязничного сторожа, обжалованого за жорстоку поведінку супроти вязників.

Свідки, які ставали нині на росправу, зізнавали, що Дейвис любив межи инчим вкидати вязників у великі цебри з холодною та горячою водою. Один свідок, бувший вязник, заявив, що один вязник від такої кари помер, а Дейвис, щоби затерти сліди свого злочину, впомпував йому в жолудок отрую, щоби лікар міг сказати, що покійний отруївся.

ПЕРШІ „ЗАДУШНІ ДНІ" БЕЗ БОГОСЛУЖЕНЬ У МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 2. падолиста. — Нині в мексиканських католицьких церквах святковано День Усіх Святих. По раз перший в історії Мексика се свято святковано без богослужень за помершими, бо єпископи заборонили богослуження, щоби в сей спосіб підбурити католиків проти державного уряду президента Каеса.

ПРИГОДА РИБАКІВ.

ШИКАҐО, 2. падолиста. — Чотирох рибаків з Вокіґен випливло на маленькій лодці на озеро ловити рибу. Їх заскочила люта буря, і вони не могли вернути на час до берега. Ґазоліновий мотор лодки попсувся, і їх прийшлося здатися на ласку й неласку филь. Вони побачили відтак корабель, але сей не бачив маленької лодки на воді. Щоби звернути увагу корабля на себе, рибаки намочили свою одежу в ґазоліні і запалили її. Корабельна залога побачила їх, але серед великої вітруги не могла їм дати ніякої допомоги. Лодка плила без напрямку, поки не вспокоїлася буря. Прибережна сторожа найшла їх відтак і затягнула до порту.

ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

ЦЕ ВЕЛИКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ СВЯТО. ЦЕ ПАМЯТЬ ПРО ТУ РАДІСНУ І ЩАСЛИВУ ХВИЛЮ, КОЛИ ВІДРОДИЛАСЯ НА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА.

ЦІЛИЙ МІСЯЦЬ ЛИСТОПАД ПРИЗНАЧЕНИЙ ДЛЯ ВШАНОВАННЯ ТОЇ ПАМЯТИ, А КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, ПАМЯТАЮЧИ НА ЦЕ, ЗБИРАЄ З НАГОДИ ЦЕГО СВЯТА ЖЕРТВИ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ, НА ІНВАЛІДІВ І НА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ ТА ПЕРЕСИЛАЄ ЇХ ДО КРАЮ ЧЕРЕЗ:

OBYEDNANYE, P. O. BOX 411, PHILADELPHIA, PA

ЕВРОПЕЙСЬКА ІНДУСТРІЯ МУСИТЬ ЗЛИТИСЯ.

БЕРЛІН, 2. листопада. — Ґенеральний директор Німецької Електричної Компанії, Феликс Дайч подає, що одиноке спасенне европейського промислу лежить в тім, що він потворить по своїм галузям міжнародні юнії, подібно як це зробила сталева індустрія. Війна зробила переворот в европейській індустрії. Вона зросла в небувалий спосіб, бо кождий край хотів заспокоїти свої воєнні потреби. А тепер є кому продукувати, а нема кому купувати. Треба отже завести один плян в індустрії всіх країв, знести конкуренцію і дати дешевий товар.

ПЕРЕСЕЛЕНЦІ З УКРАЇНИ.

Раднарком України ухвалив проект організації при окружних виконкомах комісій для сприяння переселенцям і постановив вжити заходів для забезпечення України переселенським фондом поза її межами, бо свій переселенський фонд вже використано. З Коївщини виїхало 100 українських родин на переселення до Надволжа, а 30 жидівських родин на Херсонщину!

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АРТИСТ У НЮ ЙОРКУ.

На днях загостив до Ню Йорку славний український оперовий артист п. Іван Стешенко, який виступить на **святочнім концерті** з нагоди **свята української державности** в Ню Йорку, що відбудеться дня 7. падолиста с. р., в Українськім Народнім Домі. Пан Іван Стешенко виступить в Ню Йорку перший раз на українській сцені. Пан Стешенко походить з Великої України і уходить за найліпшого співака. В Америці п. Іван Стешенко виступав в шикаґовській та филаделфійській опері. До виступу в концерті п. Іван Стешенко заанґажувався сам, бажаючи вшанувати свято та дати змогу своїм землякам почути свій голос. Віримо, що нюйорське громадянство прибуде масово почути свого співака, котрого чотири роки тому з великим ентузіязмом витала східна Галичина.

„КУЛЬТУРА".

Висить на вул. Словацького 14. у Львові залізна табличка: „Ревізійний союз українських кооператив". Вона була комусь сіллю в оці і в самім центрі міста, при рухливій вулиці, її здерли.

КОМУНІКАТ.

Як кождого року, так і сього була в Женеві з нагоди сесії Зібрання Союза Народів Делеґація Президента Української Національної Ради.

Вона передала Президії Зібрання Союза Народів і поодиноким делеґаціям, заступлених в Союзі Народів держав, меморіял Президента У.Н.Р. з представленням сучасного становища західно-українських земель під чужинецькими займанцями, з домаганнем ревізії кордонів окупаційних держав в напрямі самовизначення українського населення та з протестом проти вибору Польщі в члени Ради Союза Народів. Делеґація мала розмови в Союзі Народів держав і в Секретаріяті Союза Народів.

Попри се Делеґація вела інформаційну працю серед представників европейської преси і видала для неї комунікат, що появився в часописях численних держав.

Делеґація мала нагоду сконстатувати, що справа західноукраїнських земель є представникам західно-европейських держав відома, що її уважається неполагодженою та зі становища удержання мира вельми важною.

Подібні політичні інформації зібрані Делеґацією в Женеві, будуть використані в окремих рефератах.

ВІТЕР І ПОГОДА.

„Кожний вітер несе погоду" — це завважив відомий фільософ Франсис Бейкон ще добрих три століття тому і новочасні метеорольоґічні обсервації потвердили цей факт, що з ріжними вітрами іде ріжна погода або непогода. В нашім, так званім поміркованім підсоню північної півкулі, вітер звичайно віє з заходу на схід, чи то менше більше в тім напрямі. Вітри з инших боків і зокрема такі, що свій напрям міняють, значить, що десь в атмосфері є заколот — буря. Відомі цикльони — бурові, що часто трапляються в Америці, північний і південний — бють косо згори і летять, правда, теж майже все на схід, але їх попереджають звичайно східні вітри і звичайно перед цикльоном іде дощ і хмарно, а за цикльоном ясний вітер і ясна погода. На загал можна сказати, що східний вітер віщує бурю, а західний значить, що буря пройшла. Вітер з полудня звичайно мокрий і дощевий, а з північного сходу зимний — майже певно несе дощ і сніг. Найліпший вітер буває з північного заходу: чистий, сухий й освіжуючий.

РАСОВІ РІЖНИЦІ СЕРЕД „НОВИХ АМЕРИКАНЦІВ".

В однім з останніх бюлетенів Наукового Бюра у Вашинґтоні поміщено інтересну замітку про національні расові ріжниці серед „нових Американців" — підростаючого молодого покоління, яке буде колись творити населення цего краю.

Останніми часами серед консервативних Американців принялася теорія, буцміто північні, „русяві" раси є висшими — щодо ума, інтеліґенції, характеру — ніж „темноволосі" люде східної і південної Европи. На тій теорії спирається в деякій мірі іміґраційне законодавство Злучених Держав.

Недавно, під керовництвом відомого антропольоґа д-ра Натанієля Гирша зроблено досліди умових спосібностей й інтеліґенції 5.500 шкільних дітей в школах нової Анґлії. Результати тих дослідів далеко не потверджують теорії про „висшість" північних рас. Діти, яких випитувано й досліджувано, ходили до чотирох публичних шкіл в фабричних містах Масачусетс. Представлені між ними всі породи й національности, які є в населенню Америки. Серед дітей батьків-іміґрантів були Жиди, Шведи, Англичане, Німці, Литвини, Росіяне, Поляки, Греки, Італіянці, Канадійці і Портуґальці. Аналіз тих дослідів не показав ніякого звязку між інтелектуальними спосібностями і так званою північною кровю.

Д-р Гирш взагалі відкидає гіпотезу, буцімто умові прикмети пояснюються расовим походженням людини. За послідних три тисячі літ переселення і мішані подружжа створили три ріжні европейські расові типи: білошкірий, ясноволосий, високий „північний" тип, тип круглолицих і русявих „Альпейців" і довго-головий та темно-волосий тип „середземно-морський". Одначе ніде не існує ніякий тип чистий, не змішаний, з иншими. Так звані раси є тільки науковою теорією, але в практиці ніяка людина не має якихсь спеціяльних „расових" прикмет. Ріжниці поміж европейськими народностями є більш національного, як расового характеру, і національні прикмети мають своє жерело не так у фізичних прикметах, як у культурі даної народности.

УКРАЇНСЬКІ УЧЕНІ ЗА КОРДОНОМ.

Головнаука дає відпустку для подорожи за кордон в наукових цілях 125 ученим. Цікаво який процент Українців знайдеться серед них.

В ПОЛЬЩІ АҐІТУЮТЬ ЗА КОРОЛЕМ

ВАРШАВА, 2. листопада. — Польська шляхта повела сильну аґітацію за переміною Польщі з републики в монархію. Монархістична партія, до якої належать головно великі земельні власники і шляхта, навязують зносини з селянською партією, щоби її наклонити до того, щоби був переведений в Польщі плебісцит щодо цего, чи нарід хоче королівства чи републику. В разі королівства нарід мав би вирішити голосованнем, хто має стати польським королем.

В ІТАЛІЇ ПРОЛИВАЮТЬ КРОВ.

РИМ, 2. листопада. — З приводу атентату на Муссолінія, счинили фашисти по всіх містах великі демонстрації, нападаючи редакторів, письменників і політиків, які стоять в опозиції до фашизму. З того приводу прийшло по ріжних містах до проливу крови. Зі всіх сторін доносять про убийства, яких допустилися головно самі фашисти. Таке случилося в Венеції, Неаполю і Ґенуї. Поліція і війско робили всі можливі старання, щоби здержати фашистів від злочинних нападів, але не були в силі вдержати всюди порядок перед тими, що з криком: Смерть всім ворогам фашистів, — кидалися на прохожих, або таки нападали доми тих, що стоять в опозиції до фашистів.

З приводу тих демонстрацій поліція припинила видавництво яких 12 органів, між ними і католицьких, які зважилися поставитися критично до фашистських метод правління. Поліція переводить сильні арешти. В самій Больонії арештованих яких 2000 осіб, а кажуть, що коло тисячки арештовано перед приїздом Муссолінія. Підозрівають комуністів о заговір.

ВІДКРИЛИ НОВИЙ ЗАГОВІР НА ЕСПАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

ПАРИЖ, 2. листопада. — Париська поліція відкрила заговірників, які хотіли повалити королівство в Еспанії і побудувати автономічну катальонську державу. Заговірники походять з богатих, шляхоцьких еспанських родин, а перебували вони в Франції головно як студенти. Частина з них вела свою роботу на французько-еспанській границі, звідки перепачковувала бомби та відповідну літературу. Арештовано 30 осіб, а 40 задержано під контролею.

ХІНСЬКІ БАНДИТИ ЗАБИЛИ КОНЗУЛЯ.

ПЕКІНҐ, 2. листопада. — Доносять, що хінські бандити мали забити М. Роберта, француського конзуля з Лунґчов, коли він їхав автомобілем з Лунґчов до Лангсон.

ВЕЛИКІ ЗМІНИ В ВІДНОСИНАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ДО ДОМІНІЙ.

ЛОНДОН, 2. листопада. — Хоч найважнійші наради відбуваються тайно то всеж таки вже стало відомим, що зайшли великі зміни в відносинах між матірним краєм а домініями. Вислідом цеї імперіяльної конференції буде те, що ґовернори домінії будуть тепер заступниками короля. Це обстоює Канада, але Ірляндія буде сьому мабуть противна. Ґовернори будуть в будуччині заступати тільки короля, а правительство буде зноситися прямо з урядами домінії, а не як було досі через канцелярію ґубернатора.

Канада буде мати свого представника у Вашинґтоні, а назва того представника буде: Канадійське посольство.

Імперіяльна конференція видасть рівнож декларацію, в якій констатує, що домінії дозріли до повної державної самостійности.

Заступники домінії зазначили рівнож свої відносини до льокарненського мира, підчеркуючи, що поступованне Чемберлейна було коректне, оскільки ходить про добро самої Анґлії, бо домінії почувають себе звязаними тим миром тільки до тої міри, оскільки вони самі той мир підписали.

ДАЛЬШІ ВІДКРИТТЯ В ГРОБІ ТУТАНКГАМЕНА.

КАІРО, Еґипет, 2. листопада. — Відчинили трету кімнату в гробівци Тутанкгамена, в якій знайдено рівнож богато річей. Найбільше тут малих човнів, бо аж 30. На декотрих з них перевожено тіло і другі річи з фараонської палати в Люксор до гробу, а инші призначені на те, щоби перевести душу фараона з землі до неба.

І В АВСТРІЇ ЗЛИВА.

ВІДЕНЬ, 2. листопада. — Уливні дощі та бурі, що навістили в послідних часах богато европейських країв, не минули і Австрії. В Каринтії позривали води мости та пірвали богато мешкальних домів. Перервано телеґрафічне і телефонічне полученне. Перервано рівнож в многих місцях і залізничу комунікацію.

ЖИДИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПАЛЕННЯ ПОМЕРШИХ.

ВАРШАВА, 2. листопада. — Один богатий жидівський купець помер і зазначив в своїм тестаменті, що його тіло має бути спалене в крематорії. Цему спротивився жидівський рабінат і не дозволив, щоби попіл з його спаленого тіла міг бути похований на жидівськім цвинтари. Рабіни подали, що палення трупів противне жидівській традиції, а жидівський цвинтар це місце освячене і на нім не можна ховати попіл спалених. По великих інтервенціях уряду вдалося наклонити рабінат, щоби згодився на те, що попіл поховано коло цвинтара.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ЗАДУШКИ" В АМЕРИЦІ

Вже дня 21. жовтня прочитали ми в „Америці" про те, що „наближається перший день листопада" як торжественний день української землі й державної думки української нації. Прочитали і зраділи, що й в „Америці" пишуть про те, що „день 1. листопада ніколи не перестане бути для української землі і її народу днем історичним". Ми так тим зраділи, що навіть не звернули уваги на те, що в цілій статті не згадано навіть одним словом імени польського наїзника, а тільки напятновано Червону Москву. Все те ми поминули, бо найбільше зацікавило нас те, що, як пише „Америка", греко-кат. епископат видав зазив до всего священства, щоб відправили панахиди за погибших. От йде до кращого, — думаємо собі, — наука не пішла в ліс. Тому не звертали уваги на те, що „Америка" не заявила, за яких погибших буде панахида, бо ми догадувалися, що певно за тих, що згинули в боях з Польщею. А до того ми вже читали урядовий звіт редактора „Америки" д-ра Назарука, в якім він сам признається, що мало пише про Польщу, а це тому, що, як каже др. Назарук, „доля української нації залежить від того, що станеться з большевицькою Росією, а не від того, що буде з Польщею." Значиться, треба його виправдати.

Зацікавило нас одначе далі те, що „Америка" пише, що всі збірки на край, в першій мірі на інвалідів, які будуть зібрані в церквах поруч инших пекучих збірок, вишле своїм коштом до краю Епископальна Канцелярія у Филаделфії. Читаючи те, ми трохи призадумалися, бо отсе приходиться нам вже другий чи більше разів читати в „Америці" той дешевенький демагогічний адвертайзмент, яким послугується епископ Богачевський, коли голосить через свого речника д-ра Назарука, що він висилає „забездурно" людям гроші до краю. Пригадуються нам ті часи, коли то два чи три роки тому назад той сам др. Назарук, що дає тепер адвертайзмент епископови Богачевському, виступав на сторінках американських українських часописей проти подібних збірок і посилок забездурно, або, як він тоді казав, „без коштів". Др. Назарук висмівав „безкоштовні" організації і пересилкові бюра і ляяв їх безпардонно за демагогію та розповідав нам історії про несовісних мандаторів, що то за панщини судили рівнож „забездурно". Нам пригадалася ще й історія з тою панською землею, якої так сильно боронить Др. Назарук і не дозволяє, щоби вона не дійшла до селянських голодних рук забездурно, бо це після него демагогія і анархія. А тут, як бачимо, вже сам адвертайзмує „безкоштовне" бюро епископа Богачевського.

Роздумуємо над тим і похитуємо головами. Бо бачимо, що др. Назарук вже навіть „без коштів" висилає гроші до краю, щоби тільки притягнути людей до епископа, а відтягнути від Обєднання, бо Обєднання „чарчує" за посилки. Виходилоби, що епископ Богачевський великий добродій, прийшов сюди з міліонами і може з власної каси оплачувати ріжні видатки, а не з катедратика і иншого народного гроша, який пливе до його кишені, а якого він є необмеженим і безконтрольним паном.

Та забудьмо й на ту демагогію, а вертаймо до панахиди за погибших. Беремо в руки „Епархіяльні Вісти", урядовий орган епископа д-ра Богачевського і шукаємо за його закликом до панахиди в день 1. листопада. І дійсно знаходимо. Є він на стороні 5-ій вістника і звучить: ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА.

В „Америці" писав др. Назарук, що епископ видав зазив до панахиди за погибших. А не зазначив тільки: з чиїх рук вони погибли і в обороні чого. А епископ Богачевський виписав таке: „Наближається день 1. падолиста 1926 р. Підемо з вірними на гроби, цвинтарі помолитися за померших. Свята церков поручає нам це богоугодне діло." А далі пише: „Помянім всіх наших кревних і знакомих, котрі на американській землі суду Божого дожидають, а також і тих, що там на Рідній померли", а при кінці допера згадує і за тих ідейних, молодих людий, що в часі послідної визвольної борби лягли головами. А далі читаємо таке:

„День памяти за усопших єсть доброю нагодою до милосердних учинків супроти ближнього. Звідси то такі дні приносять ріжні жертви і записи в хосен потребуючих. Тому то і ми взивали і взиваємо Впр. і Всч. Отців, наших тростісів при церквах і всіх вірних, щоби згадали в той день про наші католицькі установи. Якіж установи кращі. Чи не ті, що приносять тревалий хосен. На першім місці вкажемо на наш духовний семинар, на филадельфійський сиротинець та на місийний фонд", — ось так вичитуємо в тім зареклямованім „Америкою" посланю епископа Богачевського, що зветься: „В день першого падолиста".

Так виглядає свято української державности в урядовім вістнику епископа Богачевського. Чи не звичайні це латинські „задушки", чи не звичайна це собі молитва за померших з відвідуванєм гробів, як це робили в той день Поляки в старім краю. Бо греко-католики ходили рівнож на гроби, але не на 1. листопада, а на Великдень, Провідну неділю, або на Зелені свята, а ніколи на „Задушки" в день першого листопада. В старім краю відвідують в день першого листопада хиба тільки могили поляглих героїв, але тут в Америці таких нема.

За те в день першого листопада згадуємо героїв, віддаємо їм честь, даємо концерти і вистави і збираємо жертви на інвалідів, вдови та сироти по поляглих героях, або на політичних вязнів, як це зарядило Обєднане. Епископ одначе каже нам святкувати „Задушки" і збирати на духовний семинар і місийний фонд.

От бачите, в чім корінь лиха. Епископ Богачевський і наше громадянство говорять на двох ріжних мовах. Звідси й походить та внутрішна боротьба, яка тепер завелася ось тут в Америці.

ПРО БЕЗПОРЯДКИ У ВАРШАВСЬКІМ СЛІДЧІМ УРЯДІ

(Оригінальна допись до „Свободи").

II.

Пілсудскі має до своєї розпорядимости кілька щоденників, котрі дуже завзято попирають його політику і вихвалюють кождий його крок, кождий його новий розпорядок.

Тут належить передовсім „Польска збройна", орган цілком військовий, котрий щоденно обговорює ріжні військові справи і питання і є призначений яко щоденна лектура для війська, а зосібна для старшин. Недавно оголосив він вступну статтю, що властиво і команда військом і найвисша влада в державі повинна бути в одних руках, так як це було в 1920 р. підчас війни Поляків з советами. — Стаття певно великої втіхи президентови Польщі Мосціцкому не зробила, бо є заповідею, що на випадок війни він буде мусів забиратися пріч, а всю владу в державі забере його старий приятель пан Юзеф.

Другою такою часописею що — як то кажуть Німці: „Через грубе і тонке" іде за Пілсудским є „Глос правди" зі своїм редактором — дуже тяжко вимовити його імя, а навіть написати Стпічиньскім.

Та часопись однак не лиш що підпирає Пілсудського, але взяла на себе ще инше завдання: перечистити ріжні державні уряди від гнили, яка в них загніздилася. І так на перший раз взялася вона до так званого „Уряду слідчого" в Варшаві, що є властиво кримінальним відділом державної поліції. Зосібна співробітник тої часописи Войніч дуже відважно взявся до тої роботи і повідкривав прямо сензаційні справки того уряду.

Не більше ані менше, але після відкрить Войніча — члени того уряду стояли не лиш в прямих зносинах зі злодіями і рабівниками, за котрими мали слідити, їх вязнити та віддавати судовим властям, але прямо вони з ними мали спілку і діставали від них відповідні удили чи то в грошах чи в натурі, то є часть украдених чи зрабованих річий.

В наслідок ревеляцій Войніча перший вилетів з уряду надкомісар Курнатовскі, котрий собі однак нічого не робить з цілої справи, але виїхав зі своєю коханкою Лещиньскою „на води" до Трускавця, де вона імпонує другим курацийникам своїми брилянтами та перлами правдоподібно також з крадежи походячими.

Дуже інтересним є сам факт, як Куратовскі дійшов взагалі до такого уряду за часів Польщі. Він же служив давнійше в старій ще царській поліції і то ще пори мав у Варшаві як найгіршу славу.

Коли Поляки почали організувати свої власні уряди, Курнатовскі зголосився також до служби. Однак тодішний прокуратор С. не згодився на це: занадто — мовляв — Курнатовскі вислугувався був давнійше царському урядови.

Але Курнатовскі не знеохотився цим, шукав далі протекції, аж нарешті дістав візвання від прокуратора С., щоби негайно явився у нього.

„Дістанете пане — сказав йому п. С. — дуже визначне місце у слідчому уряді, однак під услівем, що дасьте доказ вашого слідчого сприту і викриєте винуватців якоїсь сензаційної крадежи, чи иншого злочину в найблизшій будучині. За таку ціну, п. Курнатовскі, дістанете, вашу номінацію".

Очивидно, що Курнатовскі радо на це згодився а на відповідний кримінальний випадок не треба було очивидно довго у Варшаві ждати.

Ось президент наглого суду Н. їхав трамваєм і при тій нагоді якийсь „хапкешенка" витягнув йому з кишені дорогий, золотий годинник. Був це дарунок від товаришів по службі навіть з відповідним написом.

Покликано зараз Курнатовского і прокуратор заявив йому, що як віднайде той годинник і вручить його правному власникови — то зараз дістане посаду в слідчім уряді. Курнатовскі поклонився чемненько і заявив, що ще перед заходом сонця — годинник роздобуде.

Так і сталося; за яких 5—6 годин годинник був вже назад в руках президента суду, а номінація на посаду слідчого урядовця в руках Курнатовського.

Заки однак вийшов з канцелярії прокуратора, запитав його той последний:

„Але п. Курнатовскі! Деж є акти дотичного доходження?

На це Курнатовскі:

„Пане прокураторе! Або годинник, або акта доходження!"

o

Та ціла історія сама дає вже не мало до думання:

Курнатовскі не був чейже уже в уряді, не мав отже до розпорядимости ніяких агентів урядових. Було очивидно, що він сам знається зі злодіями і безпосередно від самого виновника за заплатою чи за приреченю протекцію — видобув украдений годинник. Тому він і не видав того злодія в руки суду. І такий осібник дістає за таку справку номінацію на урядовця, котрий має стало слідити за злодіями... Чиж диво, що він потім свої зносини зі злочинцями ще більше поширив, так, що остаточно став очивидним їх спільником при ріжних крадежах і рабунках?

Ясна річ, що і своїх колегів зі слідчого уряду покривав він, у ріжних лайдацтвах, бо як каже польска пословиця: „ренка ногень мне". І так служив під ним підкомісар Ліднер, котрого правительственний комісар Варшави (бурмістр) Ануш казав арештувати за вимушування взяток. Однако Ліднер при помочи своїх спільників утік зі слідчої вязниці, і тому судові власти видали за ним стежні листи.

Якеж було здивоване висланих за ним агентів, коли його побачили в товаристві Курнатовского, як собі спокійно ходить по Варшаві, до реставрації і т. ин. Він прямо замешкав у Курнатовского — і тому агенти видячи протекцію так важної парсуни по його боці — лишили його в супокою.

Дуже визначною особою у слідчім уряді був і Добецкі, підкомісар. Він так заслужився був для злодіїв, що ті в признанню його заслуг піднесли йому раз яко почесний дар — золотий годинник. Коли він був крадений, і тому, коли Добецкі був раз в „товаржиствє" — колишний власник того годинника пізнав його. — Вийшов значний скандал, однак при помочи „стосункуф і стосунечкуф" скандал цей полагоджено в мирній дорозі.

Але була еще і друга інтересна годинникова пригода.

Прокураторови Гібнерови і його приятелеви Скоковському украв хтось підчас їзди трамваєм годинники. Повідомлений про це Добецкі скликав всіх головніших злодіїв на збори і заявив їм рішучо, що годинники мусять віднайтися, бо він мусить дістати від своєї старшини признання. Но — і справді — оба украдені годинники найшлися в руках Добецкого, хоть самі злодії очивидно — ні.

Прокуратор Гібнер висказав отже урядово Добецкому признання за „спрeнжистосць". Маючи свій годинник опять в камізельці не клопотався він вже питанням: як можна роздобути украдені годинники, не знаючи, хто був виновником крадежи і чи личить слідчому урядови випускати злодіїв безкарно з рук.

В р. 1924 украдено в Варшаві перстень з діямантом вартости 25,000 золотих, отже над $2,000. Перстень той був власностю одного поважного клієнта тої фірми, і тому залежало їй дуже на тім, щоби цей перстень конче якось роздобути.

В уряді слідчім показав комісар Шабраньскі пані Віляньскій альбом злодіїв і вона відразу пізнала одного з них, що був тоді власне у склепі, коли той дорогоцінний перстень зник.

Шабраньскі заявив згори, що без взятки справа не піде наперед, і справді дістав зараз одну срібну а одну золоту пушку на цигарета. Він виїхав отже негайно — на кошт фірми — до Лодзі і привіз на другий день злодія до Варшави. Заявив однак тій фірмі виразно, що перстень дістане вона лише тоді, коли пані В. зконфронтована зі злодієм — заявить, що це не той.

Очивидно, що так і сталося а Шабраньскі еще того самого дня пополудни вручив фірмі украдений перстень.

Вертаючи однак до Добецкого, мусимо зазначити, що він має велику ласку у папського нунція в Варшаві, котрий йому і виробив яко нагороду за його християнські чесноти — папський ордер!

Впрочім Добецкі жиє не лиш з папським нунцієм в таких добрих відносинах: він піддержує такі зносини і з аристократією поміж злодіями, то є з такими, що не пускаються лиш на якийсь глупий годинник, але викінчують лише самі „грубі" підприємства зі злодійського фаху. На їх чолі стоять оберзлодії Скорупскі і Буяк, котрі, як і лицює заможним горожанам — виїздять на „свеже повєтрже" до Отвоцка, кліматичної стації. Заїздить до них в гості і „ценний" слідчий підкомісар Добецкі а тоді відбуваються в його честь великі попойки і то шампаном. Був і такий випадок, що коли шампан вже добре тому невеличкому, але чесному товариству зашумів в головах — Добецкі учив злодіїв зі свого власного службового револьвера — стріляти до ціли!

Щоби вишукувати взятки, мав Добецкі свої ріжні системи. І так напримір — коли входив до якоїсь реставрації в той день, коли продаж горівки була недозволена — то ішов передовсім до телефону і будімто дуже пильно з кимось балакав. — Це було знаком для кельнерів, щоби чимскорше забирали фляшки з горівкою зі столів. Але і взятка тепер вже була певна, а Добецкі складав потім звіт своїй владі, що всьо було в порядку.

До злодійської аристократії належать передовсім так звані „касярі", то є такі спеціялісти, котрі „порять" чужі огнетревалі залізні каси. Коли такі панічі дісталися преці таки до арештів слідчого уряду, то там обходилися тюремні дозорці усе з великим пошанованием до них, та приносили їм харчі з першорядного ресторану „Оази".

Лучилося раз, що підчас такої хапатні та попойки увійшов до їх келії Дубецкі зі своїм наставником. Дубецкі крикнув отже „позір!". Однакож „касярі", що не одну вже чарку з ним випили — навіть не рушилися з місць, але протягнули келішки до нежданих гостей, запрошуючи гостинно:

„Напийце сен з нами коняку!"

Треба признати, що Дубецкі потрафив бути також і строгим, очивидно зглядом тих, що не могли дати взятки. Один з таких сараків, не можучи знести побоїв в слідчім уряді, перерізав собі з розпуки ножем черево. — Стація ратункова перевязала його рану, але лишила його таки в тюрмі цего уряду. За якийсь час увійшов до казні Добецкі на контролю, а оба вязні зі здорові станули очивидно на рівні ноги — а лише бідний ранений лежав на лаві — Добецкі, хотя знав добре про цілу ту пригоду — дав йому з цілої сили в лице.

Клим Обух.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ГОЛОС ВІДДІЛУ ПРО БІЖУЧУ ПОЛІТИКУ.

Братство Св. Йосафата, від. 217. Українського Народного Союза в Рочестері, Ню Йорк, підняло на своїм квартальним мітингу також справи теперішньої ситуації серед українського народа в Америці, а передовсім справу українства католицької церкви. Для нашої місцевости це питанне вже вирішене, бо місцева греко-католицька церква ще два роки тому перемінила імя церкви з „руської" на українську. Однак, се справа важна для цілої української еміграції в Америці.

Тому, коли предсідатель братства отворив дискусію над сим питанням, то про нього забирало голоси богато членів. Бесідники, один за другим, зазначували, що ми, члени сього братства, маємо повне право домагатися від священства й парохіяльного, загального пробоцехіяльного уряду скликання парохіяльного, загального публичного віча на спілку з другими товариствами й братствами та зажадати від дієцезальної власти змінити назву нашої католицької дієцезії з „рутенської" на українську. Дискусанти підносили, що сеї справи ми не можемо лишити нашим дітям, бо й так уже наших дітий є богато записаних по ріжних школах як Рутинієн, а не Україніен.

Братство рішило віднестися до братства Св. Николая, відділу 12. Провидіння, і сестрицтва Рождества Пр. Богородиці, відділу 36. Українського Народного Союза, щоби вони в як найкоротшім часі зійшлися разом на спільну нараду з парохіяльним урядом, скликали відтак загальне віче і вирішили сі справи. Ми певні, що за таким способом вирішення зявиться вся свідома українська громада, а наш священик певно не буде мати нічого, бо він певно не побачить, що ми маємо добру волю рішити як найкраще сю важну національну справу.

За відділ 217. Українського Народного Союза:
Михайло Бінашевський, пред.;
Василь Скробач, касієр;
Андрій Іванів, секретар.

НЕ ПО СЛОВАХ ПІЗНАЄТЬСЯ, А ПО ДІЛАХ.

Чув я в українській католицькій церкві в одній сусідській місцевости гарну проповідь священика з нагоди свята Першого Падолиста. Священик говорив при тій нагоді про великих українських поетів: Маркіяна Шашкевича, Тараса Шевченка, Івана Франка. Загрівав нас іти його слідами.

Прислухуючися сій проповіди, можна було набрати вражіння, що священик самий великий народолюбець. Дехто зі слухачів так і думав, як се видно було з моїх розмов з ними. Один навіть просив мене, щоби я написав у газеті допись про великі заслуги нашого священика, який такі гарні промови голосить.

На се я запитав мого дорадника: А чому то ваш священик говорив про Франка нині? Чи не було в вас ювилейного свята Івана Франка?

Ні, кажуть мені, не було.

Чому не було?

Мій дорадник не міг сказати, але його товариш признався, що свята ювилейного не було тому, бо священик спротивився сьому, бо, мовляв, Іван Франко великий безбожник і противник релігії й церкви.

То ви хочете, — питаю я вже свого дорадника, — щоби я писав про патріотизм вашого священика, який в ювилей Івана Франка накидався на нього як на безбожника, а в день Першого Падолиста хвалив Івана Франка як великого народного діяча?

Мій знакомий загикнувся: „Та бо то, є, видите, є, йому епископ заборонив робити ювилей Івана Франка. Знаєтеее".

„Знаю, що епископ заборонив але знаю також, що всі священики патріоти не дивилися на безправну заборону нахабного епископа, але зробили так, як їм патріотичне переконанне говорило. Колиб ваш священик був справді одним з тих релігійних запорільців, яким імя Івана Франка навіть через горло перелізти не може, то я ще йому не дивувався, якби він проти Франка виступав. Коли ваш священик признає заслуги Івана Франка в день Першого Падолиста, але не може признати їх в день ювилею Ів. Франка, то ваш священик є безхарактерний, і йому не похвала за падолистову промову, але нагана за його лизунство перед епископом належиться. Коли ви мене просите написати до газети про вашого священика, я напишу, але те, що я вам тепер сказав".

Мій собесідник обурився, і став горячо обороняти патріота:

„Таж він такі гарні патріотичні промови говорить..."

Позвольте, позвольте. Скажіть, будь ласка, скільки грошей ваш священик післав за послідний рік з вашої громади на Рідну Школу? Нічого? Ов, то богато. А на голодне село? Нічого? Богато. На інвалідів? Нічого. Гарний патріотизм. На українські бурси? Не чули про таке? На поміч Земельному Банкови? Нічого. Гарна поміч. На памятник Івана Франка? Правда, правда, нічого. Се безбожник.

Бачите, — кажу, — кілько ви дали зі своїм священиком на патріотом. І ви хочете, аби я вашого священика поставив як примір патріотизму? Ні, пане, в нас такий патріот, що голими словами голосить, коли ніхто його за се не чіпне, і говорить лиш пусті слова, а з його слів ніякої дійсної користи нема, не вважається патріотом. Як він патріот, то хиба з польского становища. Такими патріотами плоти городять. А ви мене не бійтеся. Я вашу волю сповню, і до газети за вашого патріота напишу. Напишу, бігме, напишу.

І. Федишин.
Ню Йорк.

З українського життя в Америці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Обхід в честь ювилею смерти Франка.

День 24. жовтня 1926. р. довго позістане в памяти нашої громади. В той день ціла околиця відсвяткувала врочисто 10-літну річницю смерти Івана Франка.

Вже о 2. годині пополудни, помимо уливного дощу, зачались сходити місцеві і доколичні гості до української православної церкви, де мала відбутися перша частина обходу, святочна панахида. Маленька церковця заповнена по береги. По середині церкви могила з березовим хрестом, прикрашена живими цвітами і національними прапорами. Похилений над могилою хрест переносить нас думкою з церкви в Провіденс аж на Личаківське кладовище у Львові.

Панахиду служать о. М. Марущак з Вунсокет, Род Айленд, і о. І. Боднар з Колчестер, Конетикат. На очи присутних виступають сльози. Кождий відчуває, що за рано лишив нас наш Батько. Проповідь над могилою виголошує о. М. Марущак. Промовець вказує на великі заслуги Івана Франка для нашого народу та усі його терпіння і кінчить словами: „Ти так бажав тої воленьки святої, так горячо бажав видіти свобідну Неньку Україну. Та Ти не вмер, Ти вічно будеш жити в серцях нашого народа, доки наш нарід буде істнувати!"

По панахиді усі учасники удаються до галі, де має зачатися концерт. На естраді гарно прибраний портрет Франка. Гр. Г. Болюх отвирає свято.

Святом проводить гр. Омелян Рекрут, головний урядник У. Н. Союза. Місцевий хор гарно відспівав гимн американських Українців: „Далека ти, а близька нам" і „Думи мої" Шевченка. Видно, що дириґент хору, гр. Володимир Рекрут, положив не мало труду, коли за короткий час потрафив знаменито вишколити хор так, що кождий виступ хору публика нагороджувала оплесками.

Деклемацію „Наймит" виголосила з чуттем пані Проніцька з Тантон, Месечузетс. По тім слідував відчит про Івана Франка, виголошений о. М. Марущаком. Бесідник переходить усі події від уродження Івана Франка аж до його смерти, вказує на всі перехрестні стежки, які мусів переходити б. п. Франко, показує його працю для українського народу. Згадав про своєрідних ворогів, котрі на святоюрській горі кували зраду і писали декрет повільної смерти найбільшому синови Галицької України. Повстаньмо з місць і склонім голови перед українським Мойсеєм. Підем усі тою дорогою, котру ти нам вказав, наш Батьку. Не спічнемо, доки не виборемо волі й долі, незалежної, соборної України!" Зібраний на гали народ з набожности встає й клонить голови перед образом І. Франка.

Дуже ґарно і з чуттем віддеклямувала пані К. Болюх „Україна мовить". Велике враження зробила Франкова пісня „Ой, ти, дубочку кучерявий", відспівана хором.

Сольо: „Ой, мамо" відспівала чаруючо панна Ольга Рекрут, дочка гр. Омеляна Рекрута. Два соля відспівав прекрасним голосом о. М. Марущак.

Велике враження зробила деклямація „На суді", виголошена гр. М. Свідром з великим чуттєм і знанием. Рівнож гарно віддеклямував „Україно" школяр Мирослав Рекрут, син Володимира.

Гр. А. Сидор в довшім рефераті змалював нужду й безпросвітність нашого народу в часи приходу Франка. Тодішне духовенство тримало мужика в безпросвіттю. Що вони виробляли з Франком, видно приміром зі споминів Франкових; в його родиннім селі піп приспав з паном всякий просвітний рух, нищив в селі всі творчі сили, викидав членів читальні з церкви, а до одного члена читальні в церкві при мированню, коли цей не поставив цента на тацу, крикнув на цілу церкву: „Дурню! То я тобі за дурно буду смарувати голову!"

Другим бесідником був о. І. Боднар. Він виводить, що вся наша надія це школа. Бесідник закликує учасників зложити жертву на памятник Івана Франка. Збіркою занялися громадянки С. Саска, А. Гумлак, К. Болюх і О. Настасовська. Зібрано $39.39. По збірці відспівали соля сестри студентки Ольга і Ярослава Рекрут і Володимир Рекрут, а хор відспівав вязанку українських пісень.

При кінци гр. Омелян Рекрут подякував товариствам, які устроїли свято спільними силами, а саме: Сестрицтво Любов, від. 177 У. Н. Союза; Т-во ім. Т. Шевченка, відділ 73 У. Н. Союза; Т-во ім. Т. Шевченка від. 122. У. Н. Союза з Тантон, Масс.; і українська православна парохія з Провіденс, Р. Ай. Він подякував в імени комітету всім гостям, місцевим і позамісцевим, що не зважаючи на труд і на погоду прибули на свято, а спеціяльно дякує гр. Гр. Болюхови, А. Сидору, Д. Лободяку, і М. Свідрови, усім з 73. відділу У. Н. Союза, які не дали його ворогам збезчестити свого товариства і відтягнути його від участи в ювилею. Запрошує до громадної участи в національнім святі Першого Листопада, котре відбудеться дня 7. листопада 1926. в Вунсокет, Род Айленд. Свято закінчено відспіванием національних гимнів: „Не пора" і „Ще не вмерла Україна".

Учасник.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, щоби прибули на місячний мітінґ, котрий відбудеться в суботу, дня 6-го листопада с. р. о год. 4-тій пополудни в гали під ч. 72 Моріс Стр., а відтак по мітінґу о год. 7.30 вечером всі члени підуть на концерт Івана Франка, котрий відбудеться в Авдіторіюм Публичної Школи ч. 16, на розі улиць Вашінґтон і Сусекс, в Джерзи Сіті, Н. Дж. Кождий член повинен взяти з собою клюбову відзнаку (бедж). — Антін Онисик, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Свобода, від. 194, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудеться о 7.30 вечером в суботу, дня 6. листопада, в Касіно гали, 358 Вест 44-та ул. Проситься кождого члена прибути на призначений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Шимків Саверин, предс.; Іван Витяк, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, дня 6-го листопада, точно о год. 7-ій вечер, в домі Семена Цапа. Проситься кождого члена конче прибути, бо є важні справи до полагодження. Буде також вибір урядників на 1927 рік, тому присутність кождого члена конечна. Неявившийся член підпадає карі 1 доляра, а урядник 2 доляри. Заразом взивається довгуючих членів прийти і виповнити свої довги, бо в противнім разі будуть виключені зтовариства. Просить не зважати на жадні роздори, а прийти і ще привести зі собою нових членів, яких прийметься без вступного. Покажім ворогам нашого товариства, що ми стоїмо твердо на добрій дорозі, на котрій кожда чесна людина повинна стояти, бо се є наша дорога українська організація У. Н. Союз. — Семен Цап, секр.

ДЕРБИ, КОНН. Тов. Запорожська Січ, від. 23, повідомляє своїх членів і члениць, що місячний мітінґ відбудеться дня 7-го листопада, в неділю, о годині 2-ій пополудни, на шкільній гали, 135 Мейн Стр., Дерби. Проситься кождого члена конечно прибути, бо справа дуже важна. З огляду, що час короткий до представлення, яке має відбутись дня 21. листопада, є дуже важні справи до полагодження. Тому взивається всіх членів прибути, а не передавати вкладок другими членами. Неявившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — В. Шуран, предс.; Т. Захаревич, кас.; І. Бінковський, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Отсим подається до відома всім членам і членкиням Тов. Вільних Козаків, від. 116, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 7. листопада о годині 2-ій пополудни, під ч. 839 So. Broad St. На порядку дневнім вибір комітету на баль, який відбудеться дня 20-го листопада с. р. і недокінчені справи з минувшого мітінґу. Довгуючі члени нехай принесуть свої належитости, в противнім разі будуть суспендовані. Кождий член і членкиня повинні знати, що мітінґи відбуваються в першу неділю по першім, а не четверту, як попередно. Кождий член і членкиня повинні припровадити нових кандидатів. В місяци жовтни принято 3-ох нових членів, значить, ми поступаємо вперед хотяй собаки брешуть на батька Союза. — О. Михальчищин, предс.; Петро Беркита, кас.; Павло Стадник, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє, що надзвичайний мітінґ відбудесь о 7-ій годині вечер в суботу, дня 6. листопада, в німецькій гали під ч. 435 Main St. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Буде також справа Народного Дому. Неявившийся член заплатить кари 25 ц., а урядник 50 ц. — Д. Ридчук, предс.; М. Сас, секр.

ОЛЕКСІЙ К. ТОЛСТОЙ.

КНЯЗЬ СЕРЕБРЯНИЙ

(Повість з часів царя Івана Грізного).

(22)

— Князю, Микито Романовичу, богато є злого на світі! Не длятого люде нищать людей, що одні опричники, другі земські, а длятого, що і ті і другі— люде! Нехай би я й сказав цареви: щож з того вийде? Всі против мене повстануть, а сам цар на мене загнівається!...

— Щож. Нехай загнівається, а ти зробив по совісти, сказав йому правду.

— Микито Романовичу! Не богато треба на сказанне правди, але говорити треба уміло. Колиб став перечити цареви, давно би мене тут не було, а якби не було мене тут, хтоб тебе вчера від смерти спас?

— Що діло, то діло, Борисе Федоровичу, дай тобі Боже здоровля, пропав бим без тебе!

Годунов подумав, що переконав князя.

— Бачиш, Микито Романовичу, — продовжав він, — гарно стояти за правду, та один в поли не воевода. Що би ти зробив, колиб, приміром, сорок розбійників стали при тобі різати безневинного?

— Що би зробив? Я бив би шаблею всіх, рубав би, кокиб душі Богови не віддав! — Годунов поглянув на него здивований.

— І віддав би ти душу, Микито Романовичу, — сказав він, коло пятого, нехай десятого злодія; а другі все таки зарізалиби безневинного. Ні, красше не тикати їх, князю; а коли стануть вони обдирати убитого, тоді крикнути, що Ваньо ось взяв собі більше від Петра, так вони й самі одні одних переріжуть!

Серебряному була така відповідь не по серцю. Годунов зауважив се і перемінив розмову.

— Бач, — сказав він, дивлячись в вікно, — хто се сюда чвалає, що кінь вискочить? Гляди, князю, бачу, твій стремінний?

— Трудно! — відповів Серебряний: — він випросився у мене сегодня верст за двадцять на богомілле...

Але вдивившися уважнійше в їздця, князь дійсно пізнав в нім Михеїча. Старий був блідий як смерть. Сідла під ним не було; бачилось, він вискочив на першого ліпшого коня, а тепер, против звичаю, влетів на подвірє, під самі червоні вікна.

— Батюшка, Микито Романовичу! — кричав він ще з далека, — ти пеш, їш, проходжуєшся, а горя не знаєш! Ось здибав я, он за церквою, Малюту Скуратова та Хомяка, оба верхом а проміж них, зі звязаними руками, хто би ти думав? Сам царевич, сам царевич, князю! Наділи вони на нього чорний платок, прокляті, але вітер звіяв був його, і я спізнав царевича! Поглянув він на мене, неначе помочи просить, а Малюта, біс би його побрав, прискочив та знов натис йому платок на лице!

Серебряний зірвався з місця.

— Чуєш, чуєш, Борисе Федоровичу? — крикнув він, блискаючи очима. — Чи ждати ще, щоби злодії полаялися з собою!

І він кинувся з рундука.

— Давай коня, — крикнув він, вириваючи поводи з рук Михеїча.

— Та се, — сказав Михеїч,— кінь не задля тебе, батюшка, се кінь плохий, тай сідла на нім нема... тай якже тобі таким конем до царя їхати?...

Але князь уже вискочив і полетів не до царя, а в погоню за Малютою...

Забув Серебряний, що він без шаблі й пистолів, і не питав, що кінь під ним старий. А був то добрий кінь в свій час; прослужив він літ двайцять і на війні, і в походах; тільки не заслужив собі спокою на старість; заслужив собі візок на воду, гниле сіно та биття.

Тепер почув він на собі їздця могучого і згадав про давні дні, коли носив богатирів в грізні стички, і коли годували його добірним зерном і напоювали медовою ситою. І роздув він свої ніздрі, і витяг шию, і летить в погоню за Малютою Скуратовом...

Скаче злодій Малюта темним лісом, глядять на него пташки, витягнувши шийки, летять над ним чорні ворони — вже близько Погана-Калужа!

— Ей, — каже Малюта Хомякови, — ось як дуднять за нами чужі копита?

— Ні, — відповідає Хомяк,— то від наших коней стукіт в лісі лунає.

І дужше Малюта напирає на опричників і частійше бє свого коня.

— Ей, — говорить він Хомякови, — от-як хтось кричить за нами?

— Ні, — відповідає Хомяк,— се наша бесіда лунає.

Як-раз чує Малюта за плечима:

— Стій, Григоре Лукіяновичу!

І побачив він по-заду себе Серебряного.

— Стій, Малюто, — повторив Серебряний і, дігнавши Скуратова, ударив його в лице рукою могучою.

Малюта звалився з сідла. Бідний старий кінь Серебряного спотикнувся, повалився і спустив дух.

— Малюто! — крикнув князь, зірвавшися на ноги, — не за свій ти кусник берешся! Ти сим кусником удавишся!

І, вихопивши з похви шаблю Малюти, він замахнувся розрубати йому череп.

В тім друга шабля свиснула над головою князя. Матій Хомяк надлетів панови на поміч. Вчинилась бійка між Хомяком а Серебряним. Опричники напали з голими шаблями на князя, але дерева й ломаче заступили Микиту Романовича, не дали всім від разу окружити його.

„От, — думав князь, відбиваючи удари, — прийдеться життє покласти, а не спасти царевича! Колиб позволив Бог хоть з пів години подержатись, ачей наспілаби відки-небудь підмога!"

І лиш тільки він се подумав, як пронимаючий свист роздався в лісі, йому відповіли грімкі окрики. Один опричник, що вже гідніс був шаблю на князя, упав з розтятою головою, а над трупом його явився Ваньо Перстінь, махаючи закровавленим топором. В ту саму хвилю розбійники, як стадо вовків, кинулись на Малютиних слуг і зачалася бійка. Хотівби Малюта зі своїми людьми купою напасти на ворога, та нігде було розігнатися через ліс та колоди. Многі полягли на місци; але другі поправились. Крикнули: гой-да! і потоптали відважне лицарство. Сам Перстінь, ранений в руку, уже слабше рубав топором, коли се новий свист роздався в лісі.

— Стійте сміло, діти! — крикнув Перстінь: — се дядько Коршун іде на поміч!

І не вспів він скінчити своїх слів, як Коршун зі своїм відділом напав на опричників, і зачалась між ними вальна та різня...

Трудно було їздцям устояти в лісі против піших. Коні ставали дуба, падали горівнач і привалювали собою їздців. Опричники билися заїдо. Хомякова шабля свистала як вихор, над головою його блискала блискавка.

Нараз серед загальної бійки почався дивний розрух. Здоровий Митько розпихав товпу й ліз прямо на Хомяка, бючи без розбору і чужих і своїх. Митько пізнав того, що йому видер суджену. Піднявши обома руками дубину, він вальнув нею в свого ворога. Хомяк відхилився, удар впав в кінську голову, кінь покотився мертвий, дубина переломилась.

— Погоди! — сказав Митько, кидаючись на Хомяка, — тепер не втечеш!

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

„ЧУДОТВОРНІ ЛІКАРІ".

Недавно ми описали, як в Глібовичах, бобрецького повіту, якісь ошуканці, подаючи себе за чудотворних лікарів, вимантили доляри від одного господаря. Ті самі мабуть допустились обманства ще в двох селах. Тому, коли в якімсь селі появляються які люди, що обіцюють чудесним способом вилічити, треба їх негайно арештувати.

Ось що доносять про нові обманства тих „чудотворців": В селі Григорові, повіту стрийського, від довшого часу слабує господар Гнат Бумак. Лічили його доктори, але Бумакови не помагало. Тому хорий дуже зрадів, коли його сусід привів двох „лікарів-чудотворців''. Вони то обмацали Бумака і сказали, що та недуга є від уроків, та що в нім сидить дітько. Коли Бумак почув про дітька, перехрестився побожно і просив дуже, щоб його ратували, а він за це їм добре віддячиться. „Лікарі-чудотворці'' казали, що уроки кинула на Бумака якась баба і якийсь хлоп та стали виганяти дітька. Казали насамперід зарізати курку й когута на офіру св. Петрови, а опісля приказали, щоб Бумак через три дні від заходу сонця до північи обходив свою хату і три рази сипав попіл довкола хати. Відтак запитали ці „лікарі'' Бумака, кілько він має літ. Коли Бумак відповів, що 46, то вони казали вистаратись 46 долярів, а коли це зроблено, перерахували, чи всі є, завинули в газету, та запечатали в коверту і казали переховати в молитвеннику через три дні і доперва четвертого дня отворити коверту. Затуманений господар зробив все, як „ліарі" казали. Тепер попоїли, казали собі дати 30 зол. і пішли, обіцюючи ще прийти. По трох днях Бумакови нічого не полішшилось, а коли його жінка отворила коверту, то замісць долярів найшла там кусники газетового паперу. Так темний Бумак стратив 46 дол. і 30 зол.

Минулого тижня знов такий лікар появився в Городку. До Василя Чорного, який вертав з міста на передмісте „заставське", приступив якийсь панок і навязав з ним розмову. Говорили про се і про те, а врешті панок сказав, що він є „дохтором'' і лічить в короткім часі найтяжші хороби. Чорний знав, що його сусід Гаврило Табака від довшого часу хорує і сказав це панкови, котрий зараз пішов до Табаки. Саме була тоді ціла родина при хорім, а почувши, що „дохтор" лічить скоро, благала його, щоб ратував тата. Панок став робити так, як в Глібовичах. Насамперед обмацав хорого, випитував як довго хорує, а опісля ніби надумувався і сказав, що вилічить хорого, коли він все виконає, що прикаже. І от зараз таки приказав вийти всім з хати, а задержав лиш доньку Табаки, Еву, яка є віддана за господаря Рака. Коли всі вийшли, ошуканець казав принести іглу, нитки, свячену воду і... доляри. Коли Ева сказала, що не має долярів, лиш польські золоті, ошуканець згодився „від біди" і на те. Разом принесла 177 зол. Тепер ошуканець казав їй держати хустку в руках, а сам зашив гроші в однім розі хустки, казав занести хустку на стрих а по трох днях повісити над постелею хорого. Опісля казав Еві взяти свячену воду і обоє пішли на границю села, де ошуканець став говорити якісь незрозумілі слова, покропив землю свяченою водою і сказав: „Іди Езо, домів, твій тато є здоровий. Але не оглядайся поза себе, бо коли оглянешся, то все буде на дармо і тато далі буде слабувати". Урадована Ева бігла домів не оглядаючись і сподівалася застати тата здоровим. Але татови нічо не поліпшилось. Коли минув визначений час, пішла Ева на стрих і принесла хустку, але в розі хустки не було грошей, а якісь скравки паперу. Ошуканець ніби зашиваючи гроші, сховав їх, а зашив кусники паперу. Тепер в хаті настав лямент, а сусіди запрягли коні і пігнали за ошуканцем. Але його не знайшли. Щойно опісля довідались, що цей ошуканець з якоюсь жінкою попереднього дня впросився був на ніч до господаря Василя Демчука в Родатичах. Тепер за ним слід загинув.

Може ці три випадки повчать наших темних селян, щоби не вірили ошуканцям.

(„Український Голос").

ПОЛОЖЕННЯ РОБІТНИКІВ В РАДЯНСЬКІМ СОЮЗІ.

Періодичний орган міжнародного бюра праці „Індустріял енд Лейбор Інформейшен", що виходить в Женеві, передрукове дуже цікаве звідомлення, зладжене начальником відділу охорони праці СРСР. Каплуном для центрального комітету рад. професійних спілок.

В звідомленню є м. и. цікаві дані про умовини та час праці робітників в Рад. Союзі.

Пересічно працюють робітники на Радянщині 6—7 год. при чому однак кваліфіковані робітники працюють майже виключно понад норму.

Поверх 16 проц. всіх робітників в Союзі (це є саме кваліфікованих) працює фактично 9—9½ годин на день. На Радянській Україні 30 проц. всіх робітників працює 9—9½ годин денно. Особливо перетяжені працею робітники, що працюють в гірничій та металюргічній промисловости. В донецькому басейні працюють робітники замісць урядово встановлених 6 годин — 7 — 9 годин.

Не додержується також устатового щотижневого 42-годинового відпочинку.

При всьому тому число безробітних в Радянськім Союзі доходить числа 1 міліона.

Головна причина безробіття — це некваліфікованість робітничих мас, а далі брак помішцень для робітників при фабриках та недостача варстатів праці.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ